

authors draw the following conclusions. The merits of Chinese linguists in the sphere of linguistics are as follows: they have created a distinctive writing (hieroglyphics), examined its structure and origin, the advantage of which is that many morphemes – homonyms are marked in writing by different hieroglyphs, but one and the same morpheme that has different sounding in various dialects, is combined by one and the same hieroglyph. Researching lexicology, they compiled explanatory dictionaries, dialect dictionaries, locally categorizing words in dictionaries. The history of linguistic thought in China is the essential material for the formation of a strong, historically determined general theory of language.

УДК 81'42:32:81'373.49

СПЕЦИФІКА ФУНКЦІОНАЛЬНОСТІ ЕВФЕМІЗМІВ У ПОЛІТИЧНОМУ ДИСКУРСІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Шевченко М.Ю. Скорик А.О.

ДВНЗ Донбаський державний педагогічний університет

Однією з найважливіших сфер комунікації є політичний дискурс. Політик, як оратор, що працює у сфері комунікації з людьми, повинен володіти своєю мовою, бо мова для політика – це інструмент його професійної діяльності. Він повинен уміти правильно побудувати свій виступ залежно від його мети, тактики, комунікативної ситуації. Отже, політик завжди повинен чітко осмислювати, що, як, коли і з якою метою він говорить.

Із давніх часів евфемізми використовуються для стилістичного пом'якшення на словесному рівні. Такий процес називається евфемістичною заміною, яка входить до прийомів та засобів, пов'язаних із вимогами до якості мови. Перелік таких вагомих якостей мови сформувався ще за античних часів, про що свідчать праці Цицерона, Аристотеля та інших грецьких та римських учених. Характерними рисами греко-римської традиції були правильність, логічність, однозначність, точність, різноманітність, лаконічність мови, а також правдивість її змісту. Говорячи про сьогодення, зазначимо, що в останні десятиліття процес формування евфемізмів відбувається досить інтенсивно. Це пояснюється, передусім, тим, що на сьогодні найважливішим фактором, який сприяє формуванню евфемізмів, є здатність бути відображенням формування певних суспільних процесів, що дає їм змогу отримувати широке розповсюдження в суспільно-значущих сферах мовної діяльності.

Актуальність дослідження полягає в тому, що на сьогодні використання евфемізмів є значущим, бо відбувається вплив на масову аудиторію людей через політичну мову, що є цілеспрямованим процесом, який повинен відбуватися відповідно до вимог культурної та правової коректності. Багато сторін цього питання є до сих пір невизначеними, наприклад, питання систематизації політичних евфемізмів, визначення сфер політичної евфемізації. Ці аспекти зумовлюють мету дослідження, яка полягає у визначенні основних особливостей використання евфемізмів англійської мови.

Об'єктом дослідження є політичний дискурс, якому притаманні характеристики та ускладнення безліччю аспектами.

Предметом дослідження є евфемізм, як засіб складного механізму для реалізації відхилення від істини в англійському політичному дискурсі.

Вивченням евфемізмів у різні часи займалися такі вітчизняні та зарубіжні дослідники, як Пауль Г., Розенталь Д., Відлак С., Ахманова О., Реформатський О. Серед сучасних дослідників цього питання були праці Москвіна В., Ковшової М., Кацева А.

Є велика кількість визначень поняття «евфемізм». Згідно з Кацевою О. «Евфемізми – це сприяючі ефекту пом'якшення, тобто непрямі заміники найменувань страшного, ганебного або одіозного, які впроваджені моральними або релігійними мотивами» [2, с. 65]. Заботкіна В. відзначила, що «Евфемізм виникає в результаті безлічі прагматичних причин, наприклад, ввічливості, делікатності, педантичності, благопристойності, прагнення завуалювати негативну сутність або окремі явища дійсності [1, с. 103]. Дослідник Сенічкіна О. подала таке визначення евфемізму: «слово або вираз, який уживається замість іншого, яке за певними причинами незручно або небажано вимовляти» [4, с. 140].

До сфери вживання евфемізмів можна віднести розумові або фізичні здібності, вік, зовнішній вигляд, расову або національну належність, соціальний або фінансовий стан, професії, військову тематику тощо.

Евфемізми є стилістичним синонімом або субститутом деяких мовних одиниць, разом із тим, вони також зміщують емоціональну доміанту і пропонують нове тлумачення певного явища, несуть у собі його нову морально-етичну оцінку або новий ракурс його розгляду. Ці аспекти дозволяють стверджувати про те, що поява значної кількості евфемізмів на сьогодні є індикатором змін суспільних орієнтирів у сферах людської діяльності та є результатом появи й закріплення в суспільній свідомості нових соціально-політичних напрямків.

Як механізм мовного впливу, евфемізм несе в собі вираження певних оцінок або поглядів із метою закріпити її у свідомості адресата комунікації або спровокувати його на вчинки відповідно до заданих оцінок. При цьому політична комунікація в сучасній лінгвістиці розглядається як «мовна діяльність, яка орієнтована на пропаганду певних ідей, емоційний вплив на громадян країни і спонукання їх до політичних дій для вироблення суспільної згоди, прийняття та

обґрунтування соціально-політичних рішень в умовах множинності думок в суспільстві» [6, с. 4].

Отже, наведені аспекти дають нам змогу стверджувати, що поява значної кількості евфемізмів напрямку залежить від суспільно-історичних процесів або певних історичних подій, наприклад деколонізації, появи руху за права жінок та сексуальних меншин. Це призвело до значних змін у лексичному складі англійської мови за останнє десятиліття. Деколонізація також вплинула на вибір літератури для перекладу й вибір лексики. Так, у книгах Карнегі Д. досить часто трапляється слово «negro», яке сьогодні не вживається у друці взагалі. Аналогічна ситуація була і з назвою твору Крісті А. «Ten little Nigger boys», яка перекладається як «Десять негрят». З міркувань політичної коректності, назву твору було змінено на «Ten little Indian boys», що перекладається як «Десять маленьких індіанців». Але, попри зміну, первинна назва збереглася під час перекладу українською. У гендерних політкоректних евфемізмах виникла нейтралізація за ознакою статі. Це відбулося через відхід від суфіксів –man, –woman, –er, –ess, наприклад: я chairman, chairwoman – chairperson, air hostess – flight attendant, waiter, waitress – server [5, с. 216].

Політична комунікація має доволі широкий спектр як усних, так і письмових текстів, наприклад: програма політичної партії, аналітична стаття в газеті, службовий політичний документ, виступ у парламенті або на мітингу, політичне інтерв'ю. Для визначення ролі евфемії в політичній комунікації, найбільший інтерес викликають ті різновиди політичної комунікації які орієнтовані на чисельну аудиторію. Різновид вербальної комунікації, адресатом якої є ця аудиторія також називається публічною комунікацією [3, с. 37].

Головною метою вживання евфемізмів у політичній сфері є приховування істинної сутності явища, яке викликає негативну оцінку суспільства, масове обурення через створення нейтральної або позитивної конотації. На думку Заботкіної В., одним із мотивів використання евфемізмів у сфері політиці є «спроба створення мовної ілюзії виправдання непопулярної політики» [1, с. 234]. Шейгал Є. підкреслив «високий ступінь маніпулювання та «езотеричності», тобто наявність прихованого сенсу, який притаманний мові політики, що прагне приховати певні моменти дійсності» [7, с. 154]. Дуже важливо зазначити, що мовні евфемізми, на відміну від політичних, мають низький ступінь евфемістичності, бо причина табу денотата очевидна як для реципієнта, так і для комунікатора. У цьому аспекті полягає головна відмінність між політичними та мовними евфемізмами, які є зафіксованими у словнику.

Є певний взаємозв'язок семантики політичних евфемізмів із прагматикою їх використання, тобто їм притаманна особлива лінгвістична специфіка. Для впровадження процесу евфемістичної заміни слова в політичному дискурсі необхідно одночасне відображення сутності денотата та особливих інтересів мовця. Окремо зазначимо, що англійські евфемізми мають великий прагматичний потенціал, який дозволяє політикам пом'якшувати, приховувати,

вуалювати неприємні для них аспекти, а також висвітлювати певні події з вигідної для себе позиції за рахунок зміщення прагматичного фокусу.

Характерною рисою політичних евфемізмів є те, що вони ґрунтуються на механізмі асоціативності. Це означає, що евфемістичний ефект виникає в результаті асоціації з позитивним денотатом. Для позначення негативного денотата використовується слово, яке викликає певні додаткові асоціації з позитивним аспектом. Під час використання евфемізму, здебільшого, реципієнт не встигає розпізнати евфемізми з контексту та осмислити їх. Як результат, виникає утворення неадекватної інформаційної моделі дійсності. Такі процеси, насамперед, пов'язані з певною політичною ідеєю, яка пропагандується в суспільстві на певному історичному етапі його розвитку, ціннісними системами суспільства. Наприклад, розглянемо одну з пропозицій адміністрації Обама Б. щодо в'язнів Гуантанамо, де говориться про можливість виконувати смертний вирок без судового процесу:

«The proposal would ease what has come to be recognized as the government's difficult task of prosecuting men who have confessed to terrorism but whose cases present challenges. Much of the evidence against the men accused in the Sept. 11 case, as well as against other detainees, is believed to have come from confessions they gave during intense interrogations at secret C.I.A. prisons. In any proceeding, the reability of those statements would be challenged, making trials difficult and drawing new political pressure over deatainee treatment» [8, с. 71].

Переклад речення звучить так:

«Ця пропозиція дозволить полегшити виконання одного з обов'язків урядів, а саме переслідувати судовим порядком людей, які визнали провину у скоєнні терору, але чії справи викликають особливу складність. Вважається, що найбільша частина доказів проти звинувачених у терорі, скоєного 11.09.2001, а також інших ув'язнених, була отримана в результаті визнання провини звинувачених у процесі напружених допитів у засекречених тюрмах ЦРУ. За будь-яких процесів, надійність цих визнань може бути поставлена під сумнів, що може дещо ускладнити судовий процес та привести до нового політичного напруження щодо ув'язнених».

Отже, у наведеному прикладі невизначений характер мовної одиниці *intense interrogation* призводить до зняття негативної конотації. Це пов'язано із прагненням дещо пом'якшити та замаскувати наслідки непопулярних політичних рішень.

Аналогічним прикладом є речення цього ж рішення:

«The provision could permit military prosecutors to avoid airing the details of brutal interrogation techniques» [9, с. 2].

Переклад речення звучить так:

«Ця пропозиція дозволить обвинувачам уникнути розголосу деталей грубих мір допитів».

На цьому прикладі ми простежуємо використання словосполучення «**interrogation techniques**» замість більш визначеного словосполучення, яке б

характеризувало застосування погроз та фізичної сили. Отже, у цьому випадку евфемізм дозволяє завуалювати дії які порушують права людини із метою уникнути засудження з боку суспільства, маніпулюючи суспільною свідомістю.

«The Taliban remains a force to be reckoned with, determined to reestablish its power base in Afganistan» [11, с. 1].

Словосполучення «to reestablish its power» означає «to invade», тобто «вторгнутися». У цьому випадку евфемізм є прикладом прагнення приховати агресивні наміри опонента, а також «освітлити» реальну дійсність. Ідеться про напад Талібів на війська НАТО. Інформація про цей напад дещо пом'якшується, задля уникнення панічних настроїв серед населення.

Аналогічним прикладом є речення з англійської газети:

«*The admission is the most serious warning yet that Britain is preparing for some sort of military involvement in the country. Britain could intervene militarily in Syria in months*» [10, с. 1].

У наведеному прикладі вираз «some sort of military involvement» виконує функцію евфемізму замість більш прямого значення «to break in», тобто «вторгатися». У статті надано інформацію про те, що Великобританія заявляє про можливість обмеженої інтервенції в Сирію, але в багатьох ЗМІ використовувався саме термін «вторгнення». У представленому уривку статті використано більш нейтральне значення цього слова.

Розглядаючи окремо евфемізми у виступах політиків, зазначимо, що вони також виконують аналогічні функції. Розглянемо їх на прикладах речень з виступів Б. Обама.

Одним із засобів евфемізації у виступах американського Президента є описовий перефраз, наприклад:

«*Our nation is at war against a far reaching network of violence and hatred*» [8, с. 60].

Також, окремо виділимо ускладнення структури словосполучення на синтаксичному рівні, наприклад:

«*We are willing to look out for one another and help people who are vulnerable and help people who are down on their luck*» [8, с. 43].

Не менш розповсюдженим у промовах Б.Обама є генералізація, тобто узагальнення, як засіб евфемізації, наприклад:

«*They had some sort of chronic condition that had to be tended to*» [8, с. 51].

Наведені способи евфемізації, як і в більшості прикладах, дозволяють приховати сутність певної проблеми за рахунок утворення позитивної або нейтральної конотації, що відбувається, насамперед, за рахунок послаблення концентрації слова, на яке накладається «табу», та за рахунок ускладнення можливості відновити асоціативні зв'язки між евфемізмом та словом замість якого він використовується.

Провівши дослідження, можна дійти висновків, що евфемізми є важливою ланкою складного механізму під назвою політичний дискурс, яка несе в собі мету приховати або пом'якшити непопулярні серед суспільства факти або певні

аспекти. Історія евфемізмів є дуже багатою і починається від стародавніх часів. Поява значної кількості евфемізмів на сьогоднішній день пов'язана з сучасними соціально-політичними процесами, що і призводять до певних змін у лексичному складі англійської мови. Механізм використання евфемізму ґрунтується на ефекті асоціативності зі словом, на яке накладається табу, що призводить до подальшої заміни цього слова. Евфемізм – це потужний засіб упровадження ідей або поглядів серед великих мас людей, при чому кінцевим результатом такого провадження є закріплення цих ідей у свідомості адресатів комунікації. Зняття негативної конотації, нейтралізація певних аспектів, пом'якшення або приховування фактів чи подій є основними функціями, які виконують евфемізми. На синтаксичному рівні ці функції упроваджуються через перифраз, ускладнення структури словосполучення та генералізацію. Перспективою для подальшого дослідження може бути більш глибокий розгляд питання функцій політичних евфемізмів або питання ролі евфемізму в інших аспектах суспільного життя.

Література

1. Заботкина В.И. Новая лексика современного английского языка / В.И. Заботкина – М.: Высшая школа, 1989. – 324 с.
2. Кацев А.М. Языковое табу и эвфемия / А.М. Кацев – Л.: СПб: Просвещение, 1988 – 80 с.
3. Нецименко Г.П. Динамика речевого стандарта современной публичной вербальной коммуникации: проблемы, тенденции развития / Г.П. Нецименко – М.: Наука, 2001. – 115 с.
4. Сеничкина Е.П. Эвфемизмы русского языка: спецкурс / Е.П. Сеничкина – М.: Наука, 2006. – 152с.
5. Терминасова С.Г. Язык и межкультурная коммуникация / С.Г. Терминасова – М.: Слово, 2000. – 624 с.
6. Чудинов А.П. Политическая лингвистика / А.П. Чудинов – М.: «Наука», 2006. – 248 с.
7. Шейгал Е.И. Семиотика политического дискурса / Е.И. Шейгал – В.: Перемена, 2000 – 368 с.
8. Cohen D. Obama: The historic front pages / D. Cohen – W.: Sterling, 2009. – 224p.
9. Glaberson W. U.S. May Permit 9/11 Guilty Pleas in Capital Cases / W. Glaberson // The New York Times. – 2009. – № 3
10. Hope C. Britain could intervene militarily in Syria in months, UK's top general suggests / C. Hope // The telegraph. – 2012. – № 6.
11. Hope C The forgotten war / C. Hope // The telegraph. – 2012. – № 8.

Summary

The article deals with the functions of euphemisms in the political discourse. Euphemisms are determined to have a great history and great importance in the social and historical processes that occur in the state because by means of them the main political ideas and tendencies are provided. The authors consider that the aim of using euphemisms in the political discourse is the concealment and mitigating of the facts or aspects that are not popular in society on the examples of the articles from American newspapers and the B. Obama's speeches. The main functions of the euphemisms are disclosed namely removing of the negative connotation, the neutralization of certain aspects, concealment and mitigating of the facts. On the syntactic level these functions are provided through the periphrasis, complication of the structure of the combination of words and generalization.

ОСНОВНІ ПОЛОЖЕННЯ ТЕОРІЇ ДИФЕРЕНЦІАЛЬНИХ ЕМОЦІЙ К. ІЗАРДА

Штефанюк Н.С.

ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Людська поведінка ґрунтується на емоціях, вони активізують і організовують сприйняття, мислення і устремління людини. Емоції роблять безпосередній вплив на перцептивні процеси, фільтрують інформацію, яку людина отримує за допомогою органів чуття, активно втручаються в процес її подальшої обробки [1, с. 60].

Причиною багатозначності та семантичної невизначеності поняття “тривоги” є те, що воно здебільшого використовується в двох основних значеннях. У першому випадку тривога описує емоційний стан, який супроводжується суб’єктивними відчуттями напруги, хвилювання і т. ін., а також активацією автономної нервової системи. Стан тривоги виникає, коли індивід сприймає ситуацію як таку, що несе в собі елементи небезпеки, загрози. У другому випадку, термін “тривога” (або точніше “тривожність”) використовується для позначення відносно стійких індивідуальних відмінностей у схильності індивіда відчувати цей стан. У цьому випадку тривожність є рисою особистості.

У лінгвістичних дослідженнях назви емоцій аналізуються як специфічна сфера лексичного складу мови, вони є об’єктом дослідження як “мітки” абстрактних понять та як засіб доступу до розуміння семантики. Відомо, що описати свої емоції словами часто буває складно. З іншого боку, здатність